

NOVELA PANDEMICKÉHO ZÁKONA - TVRZENÍ VS. REALITA - Zkrácený právní rozbor s argumenty

- CZ24 News | 1. února 2022

ČESKO: Novela pandemického zákona - tvrzení vs. realita

Vážení,

poslední dobou koluje mezi zástupci Parlamentu České republiky k otázce novely tzv. pandemického zákona několik argumentů Vlády ČR na podporu jejího schválení.

Dovolili jsme si tyto argumenty okomentovat na základě skutečného znění návrhu novely tak, abyste měli skutečnou možnost důkladně zvážit její schválení i důvody, které nás vedou k žádosti, abyste novelu neschvalovali bez řádné diskuse (a to ani za cenu dílčích úprav). Jsme nadále přesvědčeni, že návrh novely pandemického zákona povede k likvidaci několika zásadních pojistek demokracie a zavede do našeho právního řádu nástroje typické pro totalitní systémy vládnutí s omezením moci zákonodárné i soudní.

Tento dokument je Vám plně k dispozici k jakémukoliv dalšímu použití.

Tvrzení Vlády ČR

Kompenzační a odškodňovací mechanismy, které by bez ní přestaly existovat a možnost státu pomoci občanům finančně postižených pandemií by byla mnohem obtížnější a menší

Naše vyjádření

Novela v otázce náhrady škody neobsahuje žádnou změnu.

Náš komentář

Režim podle pand. zák. je svým charakterem blízký režimu podle úst. zák. o bezpečnosti a podle kriz. zák. - obdobná úprava odškodnění by byla žádoucí

Soudní přezkum a také **pravidelné zhodnocování** nastavených opatření ze strany Ministerstva zdravotnictví ČR a hygienických stanic. Tato zhodnocení budou pravidelně předkládána Poslanecké sněmovně a tím bude zajištěn **kontinuální dohled** nad jejich dopadem na veřejnost

Možnost ministerstev obrany a vnitra vydávat speciální opatření JEN pro jim podřízené ozbrojené složky. Tento mechanismus je obdobný jako v dalších platných zákonech a ukončuje nesystémové řešení, kdy civilní Ministerstvo zdravotnictví ČR vydávalo opatření i pro ozbrojené složky

Proces ukládání karantén a izolací, které bude možné provést ústně nebo písemně, a to i prostřednictvím komunikace **na dálku** (SMS). Tento způsob je nezbytný, při nutnosti vydat denně tisíce či desetitisíce takových rozhodnutí. Bude **zajištěna ověřitelnost SMS**, aby nevznikala u příjemce nejistota

Novela vypouští přednostní projednání mimořádných opatření, která pozbyla v průběhu řízení o jeho zrušení účinnost.

Pandemie covid-19 zasahuje celou společnost. Neexistuje jediný důvod, proč umožnit MV nebo MO zavádění jiných pravidel, než těch, která platí obecně. Argument o nesystémovosti není podložen a není pravdivý.

Jde o zcela zásadní zásah do systému správního rozhodování, kdy jsou celá část druhá a třetí správního řádu vyloučeny bez stanovení alternativních pravidel řízení. I čl. 9 Mezinár. paktu o občanských a politických právech vyžaduje v případě omezení svobody použití postupu ve shodě s řízením, které je upraveno zákonem. Občanům nelze odeprít právo na řádný proces, přičemž tímto způsobem nelze zasahovat do ústavně zaručeného práva na svobodu pohybu ani omezit lidi na jejich osobní svobodě. Nezbytnost tohoto procesu navíc není v odůvodnění novely nijak vysvětlena.

Při původním znění pandem. zák. existovala možnost dozvědět se zhruba do 3 měsíců, v čem spočívala vadnost zrušeného opatření, takže MZ bylo nuceno svůj právní názor v násl. opatření upravit. Bez přednostního projednání opatření, která pozbyla v průběhu řízení účinnost, tuto výhodu ztratíme. Bude-li MZ neustále opatření měnit (což dosavadní praxe potvrzuje), pak zrušené opatření nebude projednáno přednostně. Když o něm bude rozhodnuto třeba za dva roky, pro nápravu příp. současného bezpráví bude pozdě.

Existuje obava, že by toto ustanovení mělo za následek nestejné zacházení bez právního důvodu, a umožnilo by tak diskriminaci určitých skupin osob bez jakéhokoliv legitimního důvodu.

Argumentace použití „pokynu“ na základě analogie k § 7b zák. č. 64/1986 Sb. není na místě. Toto ustanovení se týká zabavování zboží inspektorem, nikoli omezování svobody, zaručené Listinou základních práv a svobod.

Upřesňuje a definuje oblasti působnosti zákona – tedy **přesněji definuje**, na které oblasti života (činnosti i místa) lze uplatnit omezení a regulace a na která ne. Tím **podstatně zvyšuje právní jistotu**

Upřesňuje oprávnění orgánů ochrany veřejného zdraví (např. Ministerstvo zdravotnictví, krajské hygienické stanice apod.), aby v případě pozitivního testu zaměstnance či studenta, mohly konkrétně stanovit podmínky, které zamezí dalšímu šíření nemoci. A také jasně definuje postup od pozitivního antigenního testu do ověřovacího PCR testu

Možnost nařídit **samoizolaci** fyzickým osobám, které pobývaly na území státu, v němž existuje zvýšené riziko nákazy. Samoizolaci lze ukončit negativním testem

Novela zavádí jen nové oblasti regulace, nadto velmi neurčitým způsobem, či ty stávající ještě více rozšiřuje. Právní jistotu naopak svými nově zavedenými vágními formulacemi významně snižuje.

V demokratické společnosti je nepřijatelné, aby orgány výkonné moci určovaly způsob zásahu do základních práv a svobod občanů (viz k tomu čl. 2 odst. 2, čl. 4 odst. 1, čl. 4 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Takováto úroveň správního uvážení je z ústavněprávního hlediska nepřijatelná.

Opět zcela chybí vymezení formy „samoizolace“. To nelze ponechat na úkonech moci výkonné (viz výše). Nadto nelze připustit, aby o omezení ústavního práva na osobní svobodu a svobodu pohybu a pobytu rozhodoval namísto zákonodárského orgánu orgán státní správy, a to bez jakékoliv kontroly (kdo a na základě čeho určí, ve kterých státech existuje zvýšené riziko nákazy?). Viz k tomu čl. 2 odst. 2, čl. 4 odst. 1, čl. 4 odst. 2 a čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

V nálezu Ústavního soudu ze dne 22.3.2011 sp. zn. Pl. ÚS 24/10 Ústavní soud vyslovil další požadavek na právní úpravu omezující základní práva, a to přesnost, zřetelnost ve formulacích a dostatečnou předvídatelnost. Je třeba si uvědomit, že tato ustanovení pandem. zák. omezují svobodu osobám, které nejsou nemocní a u nichž není ani proveden test, který by zavrhl pochybnosti o jejich neinfekčnosti.

Soulad pokut podle pandemického zákona s pokutami upravenými zákonem o ochraně veřejného zdraví. Nicméně změna výše pokut je ve většině případů shodná s původním zákonem

Novela měla možnost zajistit korektní udělování pokut s eliminací ukládání tzv. .likvidačních pokut - vede k pravému opaku, což se v rozporu se zásadami správního řízení. Navíc posiluje možnost trestat porušení opatření dle § 69 odst. 1 písm. i) zákona o ochraně veřejného zdraví, což je ustanovení, o jehož řádné aplikaci pochyboval opakovaně i NSS (neboť neobsahuje ani případy, ani způsoby ani meze, jak může státní moc zasahovat do práv lidí).

Novela má trestat lidi za porušení opatření obecné povahy, vydaného na základě takto obecného zmocnění: „*zákaz nebo nařízení další určité činnosti k likvidaci epidemie nebo nebezpečí jejího vzniku.*“

Toto zmocnění dle § 69 odst. 1 písm. i) ZOVZ je zcela v rozporu s čl. 4 Listiny základních práv a svobod: (1) Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod. (2) Meze základních práv a svobod mohou být za podmínek stanovených Listinou základních práv a svobod (dále jen „Listina“) upraveny pouze zákonem. (3) Zákonná omezení základních práv a svobod musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky. (4) Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.

Bez pandemického zákona skončí s únorem platnost všech dosavadních opatření a možnost vydávat další. Tím se dramaticky sníží akceschopnost Ministerstva zdravotnictví a krajských hygienických stanic a jejich možností, jak pandemií onemocnění covid-19 účinně čelit.

Na základě poznatků plynoucích z praxe a z judikatur Nejvyššího správního soudu se ukázalo, že opatření, která budou pro boj s onemocněním covid-19 vhodná, nezbytná a účinná, není možné na základě dosavadního znění pandemického zákona vydat, proto došlo k úpravám ve výše zmíněných oblastech.

Vážené sestry a bratři, jsme vedeni maximální snahou ochránit vaše životy a zároveň více nepodlamovat ekonomiku České republiky. Přijetí tohoto zákona na nezbytně nutnou dobu a ani o chvíli déle nám umožní řádně a v souladu se zákonem, pod kontrolou Poslanecké sněmovny, spravovat naši zemi. **Nepoužívat instituty jako nouzový stav, který dává vládě velmi široký prostor pro omezování lidských práv a svobod** - například nařizovat pracovní povinnost, uzavírat hranice a další.

Velká většina mimořádných opatření je vydávána s odkazem i na zákon o ochraně veřejného zdraví. Navíc mají být MZ umožněny zásahy do práv a svobod zaručených Listinou bez jakéhokoliv dostatečného odůvodnění a bez odborné diskuse o jejich účelnosti (typicky zavírání škol, izolace a karantény školáků jsou dnes odbornou veřejností vnímány jako opatření, která nemají pozitivní protiepidemický dopad, naopak ale mají zásadní negativní vliv na psychické, sociální i fyzické zdraví dětí). Není navíc pravdou, že by vláda neměla v rukou nástroj na řízení epidemie.

V návrhu novely chybí jakákoliv konkretizace „poznatků z praxe a judikatur“. Tento argument lze tedy chápat tak, že stát obchází systém soudní ochrany (čl. 36 Listiny základních práv a svobod) a princip zákonnosti (čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR) tím, že se nepodřizuje rozhodnutím soudní moci, ale změny právní předpisy, jejichž porušení soudní moc namítala.

Nouzový stav lze nařídit na dobu max. 30 dnů. Jeho prodloužení vyžaduje aktivní souhlas Poslanecké sněmovny. Stav pandemické pohotovosti trvá bez časového omezení. Neexistuje rozdíl mezi krizovými a mimořádnými opatřeními (tedy opatřeními vydávanými na základě vyhlášení nouzového stavu a opatřeními na základě existujícího stavu pandemické pohotovosti).

Argument o možnosti uzavírat hranice stojí za pozornost - to neumožňuje žádný právní předpis ČR - Ústavní soud se již vyjádřil k tomu, že uzavření hranic je popřením ústavnosti bez jakékoli výjimky.

Z hlediska zásahu do práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod neexistuje rozdíl mezi nouzovým stavem a stavem pandemické pohotovosti. Nouzový stav (coby moment, umožňující zasahovat do těchto práv) je však institutem upraveným **ústavním** zákonem o bezpečnosti České republiky. Je to stav, který musí vláda vyhlásit a jehož trvání déle než 30 dnů podléhá aktivnímu souhlasu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Stav pandemické pohotovosti je dán zákonem. Coby důvod pro zásah do základních práv a svobod tedy existuje a trvá, aniž by o něm kdokoliv rozhodoval. Zrušení tohoto stavu paradoxně vyžaduje kvalifikovanější většinu poslanců, než zrušení zákona jako takového. Ale – zatímco zásahy do Listinou zaručených práv prostřednictvím nouzového stavu lze snad obhájit tím, že nouzový stav je zakotven v **ústavním** zákoně, stav pandemické pohotovosti se stejnými důsledky nemá oporu na úrovni ústavních zákonů – limituje tedy práva občanů, aniž by stál na stejné úrovni právních předpisů, jež tato práva zaručují.

Kdyby existovala skutečná potřeba přijetí nějakého pandemického zákona – v řádném legislativním procesu, nikoli ve stavu legislativní nouze a ve zkráceném řízení, z ústavně právního hlediska je nezbytné, aby s ohledem na dopad do práv a svobod občanů byl takový zákon přijímán jako ústavní, po důkladné předchozí deliberaci. Nelze přeci připustit, aby byl režim nouzového stavu (zakotvený v ústavním zákoně o bezpečnosti ČR) obejit zákonem běžným. Podobně by bylo možné obcházet i další ústavní předpisy, vč. Listiny základních práv a svobod.

Nouzový stav v. stav pandemické pohotovosti

Institut práva a občanských svobod, z. s.

JUDr. Tomáš Nielsen, předseda

Dne 31. 1. 2022

[\(dokument ke stažení zde\)](#)

[ZDROJ](#)